

اِفتعال İFTİ'ÂL BÂBI

İfti'âl bâbında üç harfli köke elif te ve elif eklenerek 6 harfli fiil haline getirilir. فعل fe'ale اِفتعال ifti'âl olduğu gibi، اكتساب kesebe كسب iktisâb şeklinde kelime ifti'âl bâbına sokulmuş olur. İfti'âl bâbı da infî'âl bâbı gibi çoğunlukla dönüşlülük bildirir ve geçişsizdir.

فخر faḥr	öğünme	افتخار iftiḥâr	öğünmek
نظم naẓme	düzen verdi	انتظام intizâm	düzenli olmak
نشر neşere	yaymak	انتشار intişâr	yayılmak

Üçlü kökün ilk harfi “vav” veya “ye” olursa, ifti'âl bâbına sokulduğu zaman bu “vav” , “te” ye dönüşür. İki “te” birleşir ve şeddeli okunur.

وحد vahade (vahdet)	اوتحاد ivtiḥâd yerine	اتحاد ittiḥâd
وفق vefeḩa (vefk)	اوتفاق ivtifâḩ yerine	اتفاق ittifâḩ

Düzensiz olarak ifti'âl bâbındaki kelimelere örnekler:

الف ülfet	ائتلاف itilâf veya i'tilâf	alışmak
شوق şevḩ	اشتياق iştîyâḩ	fazla arzu etmek
عادت 'âdet	اعتیاد i'tiyâd	adet edinmek
نهايت nihâyet	انتها intihâ	sona erme
ضرب zarabe darabe	اضتراب ıztırâb yerine ıztırâb olur	acı çekmek

İFTİ'ÂL BÂBI'ndan İSM-İ FÂ'İL VE İSM-İ MEF'ÛL yaparken ekleme elifler atılır, birinci elif'in yerine mim getirilir. Mîm'in harekesi her zaman ötremdir ve kelimenin son harfi her zaman sükûn okunur. Sondan bir önceki harf esre okunursa (مفتعل mufta'il şeklinde) ism-i fâ'il, üstün okunursa (mufta'al şeklinde) ism-i mef'ûl yapılmış olur.

اكتساب iktisâb	مكتسب müktesib	مكتسب mükteseb	مختار muḩtâr	مختار muḩtâr	kazanan	kazanılmış
انتخاب intiḩâb	منتخب müntaḩib	منتخب müntaḩab	مختار muḩtâr	مختار muḩtâr	seçen, seçmen	seçilmiş
اجتهاد ictihâd	مجتهد müctehid	مجتهد müctehed	مختار muḩtâr	مختار muḩtâr	ictihâd eden	ictihâd olunan
اختيار iḩtiyâr	مختار muḩtâr	مختار muḩtâr	مختار muḩtâr	مختار muḩtâr	seçilmiş olan	
احتياج iḩtiyâc	محتاج muḩtâc	محتاج muḩtâc	محتاج muḩtâc	محتاج muḩtâc	ihtiyacı olan	
ادعا iddi'â	مدعی müdde'î	مدعی müdde'î	مدعی müdde'î	مدعی müdde'î		
اشترا iştirâ	مشتري müşterî	مشتري müşterî	مشتري müşterî	مشتري müşterî		
التجا ilticâ	ملتجى mültecî	ملتجى mültecî	ملتجى mültecî	ملتجى mültecî		
اقتضا iḩtizâ	مقتضى muḩteẓî	مقتضى muḩteẓî	مقتضى muḩteẓî	مقتضى muḩteẓî	gerekli olan	

Bu şekilde nâkis ism-i fâ'illerin bir kısmı ism-i mef'ûl olarak da okunur ve anlam verirler.

ملتجى mültecî	سڱinan, ilticâ eden
---------------	---------------------

mültecâ	kendisine sığınlan
muḳteẓî	gereken
مفتضى	lâzım gelmiş, derkenar
muḳteẓâ	